

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Atlas minor Gerardi Mercatoris**

**Mercator, Gerhard**

**Amsterodami, 1610**

Francia specialivs strictiusque sumta, vulgo France

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

## FRANCIA SPECIALIUS Strictiusque Sumta, Vulgo France.

Regio.

**P** *Icardiam* cum *Campania*, qua potui fide, diligentia, brevitatemque percurri: succedit in mea distributione *Francia* vulgo *France*. *Francia* nomen hoc loco Limitibus quam alibi, angustioribus circumscriptur: & toti alioquin Regno proprium, pro parte tantum ejus (quam sequentia docebunt) hic accipitur. *Francia* autem de qua hic agimus, comprehendere sub se scribitur hodie Præfecturam & Comitatum (vel ut alii, Vicecomitatum) *Parisensem*, *Ducatum Valesium*, *ditionesque Hurepensium & Gastmensium*. *Præfectura Parisiensis*, *la Prévosté & Conté de Paris*, in quatuor dividitur Ditiones, *Parisium*, *Goellam*, *Insulam*, *Francia*, *Vexillum Francicum*. *Parisium* appellamus, quod vulgo le *Paris*. Complectebatur olim quicquid erat hinc Porta Parisiensi, de qua paullo post, usque ad Pontem *Æsia* (*Pontoyse*) inde vero Clayam usque, versus *Briennes*. Nomen fere periit, nisi quod ejus etiamnum memoria servetur cum in quibusdam Pagis, *Louvres*, *Cormelle*, *Eseova*, & alii, qui *Parisii*, (en *Paris*) cognominantur: tum in Nummis qui vulgo *Sols & Deniers Paris*, & quibusdam Parlamenti Parisiensis Taxationibus. Quinetiam sunt qui *Porta*, quam nunc *Parisensem* vocant, non aliunde nomen esse censent, quam quod ea in *Parisium*, de quo mihi sermo, duceret. *Parisii* hujus Urbis, totiusque nunc Gallie Metropolis est *Lutetia*. Sic Cæsari nominatur; *Leucotetia* Ptol. *Leucetia* Iuliano: *Lutetia*, *Castellum Parisiorum* Marcellino, *Parisium* Zosimo. Nuperis istis *Lutetia Parisii*; non tam barbare, ut quidam hodie putant. Hodie *Paris*, vulgo, ab ipsis hujus agri populis. *Lutetia* quibusdam a *Luto*, propter Paludes vicinas: aliis ab *Gypsi* fodinis proximis quasi *λευκοπεγία*, quod fere tota crustario conflet opere. *Lutetia* multo quondam fuit, quam hodie, minor: In insula tantum quam ambit *Sequana*. Tenue ergo admodum tantæ Urbis fuit initium. Sed tantilla insula ad crescentem indies hominum multitudinem paulatim capere non fuit potis. Ductis in utramque Continentem quasi Colonis, additisque Locis Suburbanis, ita sensim, productis varie *Pomeriis*, exerevit, ut jam totius Gallie sit maxima. In tres nunc secatur partes: quarum major, eaq; ad Ripam Fluminis dextram, humilior est, ad Ortum & Septentrionem vergens, *Villa* vulgo dicitur, *la Ville*: Minor ad sinistram versus Austrum & Occidentem loco altiore, & qui per colliculos suos nonnihil adsurgit, *Universitas* vocatur, *l'Université*; Media est *Insula*, quam *Crociata* antiqua appellatione, *la Cité*, nuncupant: Fluvio undique cincta; pontibus duobus quidem minori, tribus vero majori juncta. Architemus Poëta Anglus hinc illam versibus olim celebravit:

Urbes.

*Exoritur tandem locus, altera regia Phœbi  
Parisi, Cyrrhea Viris, Chrysa Metallis,  
Græca Libris, Indi studiis, Romana Poëtis.  
Attica Philophis, Mundi rosa, balsamus Orbis,  
Sidonis ornata, sua mensis, & sua potu.*

*Dives agris, sacunda mero, mansueta colonis.  
Messe ferax, Fortis Domino, Pia Legibus, aurâ  
Dulcis, amana situ, bona quolibet, omne venustum,  
Omne bonum, si sola bonis fortuna faveret.*

Haud



sep ten.



**L'Isle  
de France  
Parisiensis  
Aget.**

Miliaria Gallia  
1 2



Haud procul Parisiis *Pons Charentonius* est, vulgo, *le Pont Charenton*, non ignobilis Vicus, ubi Matrona Sequana miscetur. Auditur hic *Echo*, quæ terdecies humanam reddit vocem; quaque quod admiratione dignum majore, quadrisyllabum integre & perfecte, quater quinquiesque resonat. Hæc de Parisio: sequitur *Goella*, ut quam minime potest, discedam ab vulgato nomine, *la Goelle*. Huicetiam antiqui perierunt Limites. Manet ejus tantum memoria quibusdam in locis ab Goella cognominatis. Est ibi *Comitatus Dom-Martinus*, *la Conté de Dom-Martin*, ab insigni quondam Opido *Dam-Martino*, quod nunc in Vici formam est redactum, in Collicullo collocatum. *Insula Francia*, *l'Isle de France* ex ipsorum Gallorum definitione comprehendit quidquid Terrarum est ab *Fano S. Dionysii Possiacum*, usque & *Mommorancium*, atque univrsim quidquid inter Sinus Gyrosque jacet Sequana, hinc Picardiam, inde Normanniam versus. Alii alios ipsi fines statuunt. *San-Dionysianum*, vulgo *S. Denys en France*, opidum amœnum atque elegans, quod a Dionysio Areopagita imperiti rerum antiquarum & somniorum monasticorum creduli nomen sortitum arbitrati sunt. *Possiacum*, *Possy*, Opidum non ignobile. Arx ibi Regibus quondam in delitiis. Eo Regina se conferre solebant, antequam D. Germani arx esset, partum edituræ. Ibidem Regum liberi educabantur, ut postea Blæsis & Ambaxiæ. Inter *Possiacum* & *Lutetiam Fanum* est *D. Germano* consecratum, vulgo *S. German en Laye*. Opidum nonnullius antiquitatis. *Mommorancium*, vernacule dicitur *Mommorancy*. *Insula* succedit *Vexinum Francicum*, *Vexin*, vel ut alii, *Vulxin le François*. Continet quidquid est *Æsia* fluvio Claromontem usque, versus Picardiam. Perit & hujus memoria, nisi quod quodammodo servetur, in antiquis quibusdam Chartis & Monumentis. Hactenus de Præfecturâ Parisiensi, quatuorque ejus Ditionibus. Altera pars *Valesium*, vulgo *le Pais de Valois*; nomen habere putatur ab amœnissimis, quibus hæc ditio superbit, Vallibus. Alii aliunde derivant. Comitatus olim, hodie Ducatus. Primus Valesiorum, ut & Alenconi, Comes dictus fuit Carolus Philippi III Franciæ Regis Filius, Philippi Pulchri Frater: a quo per Philippum VI filium Regium Valesiorum Stemma in Galliis fuit propagatum. Extendit se Ducatus *Valesius* in Picardiam usque. Primarium Opidum (præter *Cressiacum Cressy*) *Silvanectum* est, *Francis Senlis*. Dicitur Latinis quidam augurantur, quod Silvæ necatur. Opidum est antiquum, præter Episcopatum, præfecturâ & baillivatu nobile. Ditavit *Silvanectensis* Præfecturâ *Valesium* Ducatum Dynastiis, quæ vulgo audiunt *Pierrefons*, *Bethisi* & *Verberie*, comprehensis Opidis quæ nunc *Anzy*, *le Pont S. Maxence* (paludibus hoc cinctum est, Limitemque statuit Franciæ & Picardiæ) *Pongny*, *Brenonville* &c. Complectitur eadem Præfecturâ *Compendium Compeigne*, sedem olim Principum; *Carolo-polino* alius appellatum, ab Carolo Calvo, qui Pomeria ejus scribitur produxisse & muniisse. Transgressis *Compendium* occurrunt statim Picardiæ populi, *Suessones* & *Laudunenses*. Sub *Compendio* sunt *Magny*, *Thorette*, *Creil*. Continet quoque *Silvanectum* *Pontis Æsia* (*Pontoise*, vulgo *Pontesium* nominat Ivo epistola c v) *Baillivatum*, *Præfecturam* & *Viccomitatum*: cui parent *Ville-Nerve le Roy* & *l'Isle Adam*. *Ponte-Æsie* superato, se offert *Normannia*. *Silvanectensis* in super Præfecturæ Ius agnoscit *Comitatus Belmontinus ad Æsiam*, *la Conté de Beaumont sur Oyse*; antiqua Præfecturâ, cui subsunt *Persang* & *Metu*. *Comitatus Belmontinus* Dominos agnoscit, *Principes Regiæ stirpis*



flirpis Vendomensis. Ad hoc Opidum ultra Æliam initium capit Bellovacensis Ditiō. Sub Silvanectensi denique Præfectura, simulque sub Valesio Ducatu est Comitatus *Bellovacensis, Comté de Beauvais, Beauvoisin*. Metropolis habet *Bellovacum*: sic nomen Opidum, quod vulgo *Beauvais*. Apud Cæsarem, ut Nob. Vir Iosephus Scaliger scribit ad Merulam, *Bratuspantium*, addens sub Cæsaribus transnominatum *Casarmagum*. *Bratuspantium* tamen, ne quid dissimulemus, Carolo Bovillo Pagus hodie putatur *Granviller*, vel *Grattepance*: aliis *Clermontem Beauvoisin*; Vigenereo *Beaumont ad Æliam*. Est autem *Bellovacum* urbs situ amœnissimo, aditos habens Montes fertiles non adeo excelsos; inde Agros excipiendæ Sementi commodos. Nec desunt Vina. Incolis præsertim Fœminis, magna sunt privilegia, ab Ludovico XI Francorū Rege ipsis concessa, an. c. 1500. c. 1511, quod Carolus Burgundiæ Ducem obsidione solvere, reque infecta abire coegerint. Haud procul Bellovacum est *Claramontium, Clermont*: Opidum est arce munitum. Hæc de *Valesio*: sequitur tertia Franciæ pars *Heurepense Territorium, Heurepois*. Initium capit ad Sequanam, sub ponte Parisiensi, qui parvus cognominatur; secusque eundem fluvium procurrit Corbolum, Melodunum & Moretum, ubi Verina Amne, qui in Lonium se exonerat, se jungitur ab Gassinensium Agro. Adhæret Brienfibus, ubi respicit Fanum, cui cognomen ab S. Columba Grandi apud Senones. Continet autem Vicecomitatum & Baillivatam *Melodunensem*. Metropolis est *Melodunum*. Nomen hoc perperam apud Cæsarembis est infultum; pro quo veteres omnes scripti codices Commentariorum de Bello Gallico habent *Metisfedum*. Verum quidem est *Melodunum* & *Metisfedum* unum idemque Opidum esse: sed *Melodunum* posterius est, hodie *Melum*, in Insula Sequanæ, instar Lutetiæ Parisiorum. *Melodunum* arce validum est. Quod Opidum bonis piscibus, præcipue Cancris suavissimis, nobilitatum & celebre, nunc *Corbueil* vulgo *Corbolum* nominatur in Vita S. Petri Tarentasii. Habet & hoc cum multis aliis Arcem. *Fons Belle-Aqua*, vernacule *Fontaine-Belle-eau*: Secus Regum amœnissimus quietique aptissimus: vere palatium; Domicilium olim S. Ludovici, post Philippi, postremo Francisci Valesii. Multa ibi Singularia. Quartum in Francia locum dedi *Gassinensium Ditiōni*; vulgo *Gastinois*: que ab Heurepensi separatur Verina fluvio. Comprehendit sub se *Ducatum Stampensem & Nemurcensem*, *Comitatumque Rupis-Fortis*, & alios. *Stampa, Estampes* vulgo, Opidum medio inter Lutetiam Parisiorum & Genabum Anrelianensium itinere, ad Iunnam fluvium Cammarorū, qui delicatissimi, parentem largum, ad Corbolum in Sequanam se exonerantem. Ducatus (qui olim Comitatus fuit) claret dignitate *Nemursium, Nemours* Opidum ad Lonium fluvium, qui paullo infra Moretum Sequanæ concurrat. Inter Ducatus Franciæ etiam non postremi loci. *Rupis-Fortis, Roche fort* Gallo-Romanis dicta, Comitatus gaudet titulo. In Gassinensium quoque Ditiōne cum *Milio & Moreto* (quod Limes Gassinenses inter & Heurepenses) utroque Arce prædito, aliisque Opidis est *Montargium*, quasi *Mons-Argi*, ut quidam ratiocinantur; quod in circuitu ad spectus ejus procul extendatur. Incendio vastatum circa annum c. 1500. c. 1511, postea renovatum fuit. Arcem & hoc habet, in qua depicta visitur historia Canis Venatici, qui Heri sui mortem vindicavit, occiso eo, qui necem illi attulerat.